

Джгут тримають до тих пір, поки кровотеча не зупиниться. Кожні 15–20 хвилин треба контролювати – чи не зупинилась кровотеча. На етапі транспортування потерпілого кожні 15 хвилин джгут послаблюють для відновлення кровотоку в кінцівках, а пошкоджену судину періодично притискають пальцем вище місця поранення.

**Час знаходження джгута на кінцівці не більше 2 годин, взимку – 1 година.
При більш тривалому утриманні джгута є небезпека омертвіння тканин знекровленої кінцівки!**

Зупинка кровотечі згинанням кінцівки

- Якщо поранено **гомілку**, то в підколінну ямку кладуть валик, зроблений з вати і марлі, ногу згинають у колінному суглобі і в такому положенні затягують її ременем (бинтом, рушником, косинкою).
- При пораненні **передпліччя** руку згинають і фіксують у ліктьовому суглобі. У разі **травмування верхньої частини стегна** накласти джгут неможливо, тому ватно-марлевий валик кладуть у пахову ділянку, стегно максимально притискають до живота і закріплюють у такому положенні.
- Якщо рана в районі **верхньої частини плеча** біля плечового суглоба, то потрібно якнайдалі завести руку назад, притиснути до спини і зафіксувати.

Зверніть увагу! Такі прийоми застосовують для зупинки артеріальної кровотечі інцівок, але не використовують у разі перелому кінцівок.

Перша допомога при критичній кровотечі з шиї

1. Джгут не накладати! Шию не обв'язувати!
2. Прикладіть до рани бинт (шматок тканини) і сильно його притисніть.
3. Негайно викликайте медичну допомогу або шукайте транспорт для постраждалого в медичний заклад!
4. Увесь час, до передачі постраждалого в руки медиків, тисніть на рану (див. вище).

Текст: Анатолій Волік, Наталія Іванова
Експертна оцінка: Ольга Боркунова, лікарка (Полтава)

Видано за фінансової підтримки МБФ «Альянс громадського здоров'я» в рамках реалізації програми «Прискорення прогресу у зменшенні тягаря туберкульозу та ВІЛ-інфекції в Україні», яка реалізується за підтримки Глобального фонду.

© Альянс громадського здоров'я, 2022

Види кровотечі та її ознаки

Артеріальна кровотеча – кров яскраво-червоного кольору «б'є фонтаном», із поштовхами серця, призводить до значної крововтрати протягом короткого часу. Перетискання артерії вище місця пошкодження зупиняє кровотечу.

Венозна кровотеча – кров темна, тиск не сильний, але інтенсивного струменя не спостерігається. При піднятті кінцівки догори кровотеча зменшується або зупиняється.

Некритична кровотеча – кров помітна, але не витікає, зупиняється самостійно або після накладання звичайної антисептичної пов'язки.

Критична кровотеча – кровотеча великої інтенсивності, що виникає при ураженні крупних судин та загрожує життю.

Перша допомога при критичній кровотечі з кінцівок

Негайно викликайте швидку допомогу або транспорт для перевезення постраждалого в найближчий медичний заклад (або, за можливості, попросіть це зробити людей поруч). У разі наявності, одягніть одноразові рукавички.

Притисніть: рукою, шматком одягу, бинтом, будь-якою пов'язкою, бажано стерильною. Тиск має бути максимальним. Притискання проводиться не на рану, а вище – ближче до серця, перед накладанням джгута або тугої пов'язки. Далі намагаються артерію за пульсом, притискають її до найближчих кісток вище місця поранення, до припинення пульсу і зупинки кровотечі. При артеріальній кровотечі судину перетискають вище місця поранення, а при кровотечі з вени – нижче рани.

УВАГА!

Сторонніх тіл з рани НЕ ВИТЯГАТИ! Це може посилити кровотечу та призвести до додаткового травмування тканин.

Основний спосіб зупинки **венозної кровотечі** – накладання **тугої пов'язки**:

- покладіть валик з бинта чи іншої тканини зверху матеріалу, що виконує роль стерильної серветки безпосередньо на місце поранення (валик можна згорнути з бинта вашої аптечки, відірваного шматка одягу або будь-якого іншого матеріалу);
- накладіть косинкову пов'язку поверх згорнутого валика та туго обмотайте навколо кінцівки поверх пов'язки;
- міцно зав'яжіть кінці косинкової пов'язки безпосередньо поверх місця поранення, щоб зафіксувати валик з бинта;
- здійсніть ручне притиснення на місце накладення тугої пов'язки.

Косинкова пов'язка повинна бути настільки тугою, щоб під неї можна було просунути лише кінчик пальця. Перевірте циркуляцію крові під тугою пов'язкою – якщо шкіра під пов'язкою стає холодною на дотик, синіє або німіє, або нижче пов'язки не відчувається пульс – пов'язка надто затягнута – послабте і перев'яжіть пов'язку. Якщо циркуляцію не відновлено, пораненого якомога швидше необхідно доставити до медичного закладу.

Якщо рана продовжує кровоточити, по можливості, застосуйте техніку притиснення пальцями.

Накладання джгута при артеріальній кровотечі

Джгут накладається на одяг або на підкладену під нього тканину (у два-три шари)!!!

На кінцівках джгут накладається на 5–7–10 см вище рани (бажано якнайвище), але не на суглоб! На верхніх кінцівках оптимальне місце накладання джгута – над ліктем (при кровотечі з передпліччя). На нижніх – над коліном (при кровотечі нижче колінного суглоба).

При накладанні джгута необхідно:

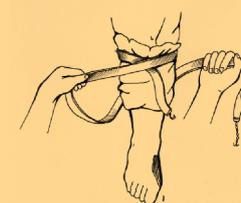
- ушкоджену кінцівку припідняти (за відсутності переломів, вивиху) для венозного відтоку крові;
- на оголену частину кінцівки вище рани покласти марлеву серветку, кілька разів обернути бинтом або зробити іншу прокладку з підручних матеріалів (одяг, хустка і т.ін.);
- накласти на кінцівку вище місця поранення на прокладку, перші два оберти джгута покласти з натягом, а наступні – щільно без натягу;
- кінці джгута закріпити за допомогою гачка і ланцюжка або спеціальних пазів;
- покласти під джгут записку або написати на шкірі потерпілого дату і час накладання.

а – джгут накладається на підкладену тканину (одяг постраждалого);

б – перший закріплюючий тур;

в – фіксація першого тура;

г – накладений і зафіксований джгут із запискою про час накладання.